

BARTHA DÁNIEL BENCE
(Szegedi Tudományegyetem)

Egy Kálló menti szkíta temető: Derecske–Meggyes-szik-kelet

A kutatás kiindulópontját a Derecske–Meggyes-szik-kelet lelőhelyen feltárt 19 síros szkíta kori temető képezi, ahol 2 sír építményes temetkezés is előkerült. Előadásom célja, hogy a szakirodalomból ismert és közöletlen sír építményes temetkezéseket összefoglalóan, részletesen elemezze. A Vekerzug-kultúra területéről eddig már több mint 3000 sír ismert, ezek közül viszont mindössze csak 21 sorolható a sír építményes temetkezések közé.

A Vekerzug-kultúra változatos temetkezési szokásai a vizsgált lelőhelyeket is jellemzik, ezen túl azonban a sír építményes temetkezések esetében különleges, egyedi temetkezésekről beszélhetünk. A fakamrák a „halott házaként” értelmezhetők, amelyek egyaránt képviselik a földi és a halál utáni életteret. A szerkezet elemeinek (oszlopok és „deszkák”) elkészítéséhez szükséges munka, valamint a kialakításuk mögött rejlő tudatosság számos kérdést vet fel a rekonstrukciójuk készítése kapcsán. A Dnyeper folyóig terjedő területről összegyűjtött sztyeppe analógiák, a nagyméretű, emblematikus kurgánok sírkamrái formájukban, kisebb-nagyobb eltérésekkel szerkezetükben és temetkezési szokásaikban is mutatnak kapcsolatot az Alföld-csoport sír építményes temetkezéseivel. A Vekerzug-kultúra körében nem gyakori a sír építmény emelése, ezért feltételezhető, hogy az itt eltemetett személyek valamilyen szempontból kiemelt, különleges személyek lehettek a szkíta közösségeken belül. E speciális sír építménytípus több szempontú (leletek, rítus, a temetkezés elhelyezkedése) elemzése kapcsán bizonyos társadalmi következtetések levonására is lehetőség nyílik. A téma kifejtésekor fontos szerepet kap a Vekerzug-kultúra temetkezési szokásainak helyi és mikroregionális vizsgálata is, amely közelebbi adatokat szolgáltat az adott régióba eső sír építményes temetkezéseknél alkalmazott szokások megértéséhez. A térbeli keretek megadása mellett fontos szerepet kap a datálás kérdésköre, amely jelenleg a Kr. e. 7. század második fele és a Kr. u. 5. század közé helyezi időben a vizsgált temetkezéseket.